

II.

A TÖRZSMÍTOSZ:
ROBERT W. CHAMBERS

Bevezető

Ha valaki úgy válik a horror-irodalom meghatározó alakjává, hogy az utána maradt legalább nyolcvanhét könyv közül csupán *egyetlen* novelláskötetének pár kósza története tekinthető természetfölötti rémtörténetnek, arról bátran elmondhatjuk, hogy abban a pár történetben *valamit* nagyon eltalált. Robert William Chambers (1865–1933) esetében ez a bizonyos „valami” *A Sárga Király* című (fiktív) színdarab és a hozzá kötődő iszonyatos mitológia megalkotása volt.

Noha Chambers kortársa volt Lovecraftnak, az életútjuk vajmi kevés párhuzamot mutat. Chambers csupán a pályája legelején, *A Sárga Király* (*The King in Yellow*, 1895) című novelláskötetbe írt néhány – egész pontosan négy – horrortörténetet, utána főleg a tömegigények kielégítésére koncentrált bugyuta, könnyen fogyasztható romantikus regényeivel. Bár rendkívül termékeny és sokoldalú szerző volt (a könyvei közt természettudományos ismeretterjesztő mű, történelmi regény, sőt még opera is akad), s szórányosan a későbbi művei is tartalmazznak fantasztikus elemeket, ám „igazi” természetfölötti rémtörténetet soha többé nem vetett papírra. Chambers Lovecrafttal szemben igen jól keresett az írásaival, legalább két regénye bestseller lett, sikeresen és gondtalanul élte le életét.

A Sárga Király rémtörténetei valószínűleg – paradox módon – épp azért lettek olyan zseniálisak, mert Chambers soha nem akart

horrorszerző lenni és nem is tekintette magát annak. Nem használja a zsáner szokásos kliséit, sablonjait, és döbbenetesen újszerű cselekményvezetésének köszönhetően még a hétpróbás horrorínyencek számára is szinte lehetetlen feladat megtippelni, merre kanyarodnak majd a történetei.

Ami azonban halhatatlanná teszi a novellákat, az nem a cselekmény, sokkal inkább a hangulat. Chambersnek sikerül olyan lidércnyomásos, szürreális atmoszférát teremtenie ezekben a művekben, ahol örökre elmosódik a határ álom és valóság között. Az állandó bizonytalanság, a rémítő idegenség és veszély érzete végig ott ólálkodik a háttérben; az idegeinket nem a borzalmak teszik próbára, hanem az őrjítő érzés, hogy képtelenek vagyunk eldönteni, mi történik meg valójában az olvasottakból. Bármilyen iszonyú is tud lenni egy rémálom, legalább vigasztalhatjuk magunkat azzal, hogy a végén felébredünk belőle – de mi történik akkor, ha ezt az utolsó menedéket is elveszik tőlünk?

Lovecraft fogalmazta meg találóan ezt az érzést Clark Ashton Smith számára írt levelében (1927. június 24.): „Chambersre alighanem nagy hatást gyakorolt a *Carcosa lakója* és a *Haita, a pásztor*, melyek ifjúkorában jelentek meg először. Azonban Chambersnek sikerült még Bierce-t is felülmúlnia abban, ahogy létrehozott a történeteinek egy megrázó hátteret – egy ködös, nyugtalanító emléket, ami elbátortalanítja az embert attól, hogy könnyelműen használja a memóriáját.” Lovecraft ismerte és igen nagyra értékelte *A Sárga Király* novelláit, különösen *A Sárga Jel (The Yellow Sign)* címűt, amelyről úgy vélte, hogy „az egyik legnagyobb rémtörténet, amit valaha írtak”.

Az elbeszélések katalizátora egy rejtélyes, gyönyörű, iszonyatos színdarab, ami *A Sárga Király* címet viseli. A színdarab pontos (vagy akár vázlatos) cselekményét Chambers nem árulja el, csupán nyugtalanító, őrjítő célzásokat, elemeket – mint például a Sárga

Jel vagy a Sápadt Maszk – szó el róluk a történetekben, ezt viszont olyan alattomosan természetes módon teszi, mintha csak azért nem írta róluk többet, mert úgy gondolja, hogy az olvasó magától is tökéletesen tisztában van a részletekkel.

Nem nehéz felfedezni a hasonlóságokat *A Sárga Király* és Lovecraft évtizedekkel későbbi *Necronomiconja* között: mindkét mű szörnyű igazságokat tartalmaz az univerzum valódi természetéről; mindkettő gyilkos csapást jelent az emberi elme számára; mindkettő képes arra, hogy szörnyeket szabadítson az óvatlanokra vagy „átjárókat” nyisson különböző világok között. A fő különbség – ami a Chambers és Lovecraft horrortörténetei közti eltéréseket is jól példázza –, hogy míg a *Necronomicon* tulajdonképpen egy ismeretterjesztő jellegű „szakkönyv”, addig *A Sárga Király* műalkotás. Lovecraft rideg, szenttelen, tényleíró jellegű, precízen felépített kozmikus rémtörténetéhez képest Chambers novellái csapongóak, többszereplősek, érzelmekkel túlfűtöttek, időnként szinte költőiek.

Bár Lovecraft nem vette át Chambers műveinek stílusát, nem tudott ellenállni a kísértésnek, hogy be ne csempéssze Carcosa mitológiájának egyes elemeit a saját kozmikus panteonjába. *A Suttogás a sötétben (The Whisperer in Darkness)* című kisregényében két helyen is szerephez jutnak *A Sárga Király* motívumai: „Olyan nevekkkel és fogalmakkal találtam szembe magam, amelyeket bizonyos félelmetes összefüggésekben korábban is ismertem már – Yuggoth, a Nagy Cthulhu, Tsathoggua, Yog-Sothoth, R'lyeh, Nyarlahotep, Azathoth, Hastur, Yian, Leng, Hali tava, Bethmoora, a Sárga Jel, L'mur-Kathulos, Bran és a Magnum Innominandum...”; majd később: „Létezik egy egész titkos kultusz, csupa gonosz ember (Őn okkult ismeretei alapján nyilván érteni fogja, mire gondolok, ha Hasturral és a Sárga Jellel hozom kapcsolatba őket), akik azt a célt tűzték ki maguk elé, hogy

más dimenziókból való rettenetes hatalmak megbízásából felkutatásuk és elpusztításuk [a mi-gókat].”¹

Bár fentebb említést nyert, hogy *A Sárga Király* novellái után Chambers nem írt több „hamisítatlan” rémtörténetet, de azért nem fordult el örökre a fantasztikus témáktól. *Az ismeretlen nyomában* (*In Search of the Unknown*, 1904) című regénye egy balszerencsés zoológus kalandjait dolgozza fel, aki a legkülönfélébb szörnyekbe botlik. Bár a könyv könnyed, humoros hangvétele meglehetősen messze esik *A Sárga Király* lidércnyomásos világától, ám az első öt fejezet – melyben a főhős egy „kikötőmester” elnevezéssel illetett, humanoid víziszörnyel akad össze – meglepően baljósra és helyenként ijesztőre sikeredett. A történet szintén nagy hatással volt Lovecraft-ra (egy Frank Belknap Longnak szóló levelében megemlíti *Az ismeretlen nyomában*t, azzal a megjegyzéssel, hogy „Istenem! A kikötőmester!!!”). Az *Árnyék Innsmouth fölött* (*Shadow Over Innsmouth*) című Lovecraft-kisregényben egyértelműen látszik a párhuzam a teljesen kifejtett mélységlakók és a kikötőmester külsejének leírása között. Emellett (Robert M. Price Lovecraft-szakértő szerint) alighanem a Chambers-mű víziszörnyének búvóhelye az alapja az Innsmouth mellett húzódó Ördögátony koncepciójának: mindkettő egy víz alatti árok, ami nagyon közel található a parthoz, mégis beláthatatlan mélységbe ereszkedik alá.²

A Sárga Király elemei mára „hivatalosan” is beépültek a Cthulhu-mítoszba; nem csupán a szakkönyvek, de a Lovecraft munkásságán alapuló szerepjátékok és táblás játékok is Yog-Sothoth,

¹ Kornya Zsolt fordítása.

² Jegyezzük meg zárójelben, hogy bár a jogok megvásárlásával nem bajlódtak, a kikötőmester Lovecrafton kívül Hollywoodot is megihlette: egyértelműen róla mintázták az Universal stúdió öt ikonikus rémalakja közül az utolsót, *A fekete lagúna szörnyét* (*Creature from the Black Lagoon*, 1954).

Shub-Niggurath és társaik mellett szerepeltetik a Sárga Király udvartartását. Ne feledjük azonban: a hasonlóságok ellenére Chambers szürreális világa közel sem azonosítható Lovecraft racionális alapokon nyugvó kozmikus iszonyatával – legfeljebb annyiban, hogy ez is ugyanolyan dermesztő erővel hat a tudatalattinkra.

Mint azt a következő oldalakon látni fogjuk...

A Hírnevek Helyrehozója

A tóparton felleg csitul,
Két ikernap a mélybe hull;
Árnyak hona
Ős Carcosa.

Feketék itt a csillagok
Baljós a hold, az ég fagyott;
Furcsán fura
Dílt Carcosa.

A Hyádok zenéje zeng,
Hol a Király rongyleple leng;
De nem hallja
Bús Carcosa.

Lelkem dala, hangom halott,
Halj hát vele, míg elbukok;
Gyászos haza
Tűnt Carcosa.

– Cassilda dala *A Sárga Királyban*; I. felvonás, 2. szín

I.

*Ne raillons pas les fous; leur folie dure plus longtemps que la nôtre...
Voilà toute la différence.*¹

Az 1920-as év végére az Egyesült Államok kormánya gyakorlatilag teljesítette azt a programot, amit Winthrop elnökségének utolsó hónapjaiban fogadtak el. Az ország nyugodtnak tűnt. Mindenki tudja, hogyan rendezték a vám- és munkaügyi kérdéseket. A háború Németországgal, miután az elfoglalta Szamoát, nem ütött maradandó sebeket a köztársaságon; Norfolk ideiglenes megszállását örömteljesen feledtették a sorozatos tengeri győzelmek, majd Von Gartenlaube tábornok New Jerseyben elszenvedett nyomorúságos kudarcai. A kubai és hawaii befektetések száz százalékosan megtérültek, Szamoa territórium pedig – mint szénvételező állomás – bőven megérte a pénzét. Az ország védelmi erői a helyzet magaslatán álltak. Minden kikötőt megerősítettek; a központi vezérkar figyelő szeme alatt porosz mintára átszervezett hadsereg létszámát 300.000 főre emelték, nem számítva az egymillió tartalékost; a hajózható tengereken létesített hat támaszponton hat kötelék állomásozott pompás csatahajókból és cirkálókból, és még így is bőven maradt elég gőzös a hazai vizek ellenőrzésére. Az úriemberek a nyugati parton végre rádöbentek, hogy a külkapcsolati akadémia éppoly elmaradhatatlan a diplomata képzéséhez, mint a jogi kar az ügyvédekéhez; ennek eredményeként többé nem inkompetens hazafiak képviseltek

¹ Ne gúnyolódjunk a bolondokon; az ő örültségük tovább tart a miénknél... Ennyi az összes különbség. (fra)

minket. A nemzet gyarapodott. Bár Chicagót egy időre megbénította a második nagy tűzvész, de fehéren és fenségesen támadt fel romjaiból, sokkal szebben, mint az a játékszerre emlékeztető város, amit 1893-ban építettek. A szép épületek mindenütt felváltották a rútakat, és még a New York-i szörnyűségek nagy részét is eltüntette a hirtelen törekvés az igényesség iránt. Az utcákat kiszélesítették, kikövezték, kivilágították, fákat ültettek, tereket alakítottak ki, a felhőkarcolókat lebontották és föld alatti utakat építettek a helyükre. Az új kormányzati épületek és kaszárnyák nagyszerű példával szolgáltak a színvonalas architektúrára, a szigetet teljesen körülvevő kőrakpartok hosszú rendszerének parkokká alakítását pedig igazi istenáldásként fogadta a lakosság. Az állami színház és operaház bőkezű támogatása magában hordozta saját jutalmát. A Nemzeti Képzőművészeti Akadémia nagyon hasonlított a hasonló funkciót betöltő intézményekre Európában. Senki sem irigyelte a művelődésügyi minisztert, sem a kabinetben betöltött helyét, sem pedig a portfólióját. Az Erdőgazdálkodási és Környezetvédelmi Minisztériumnak jóval könnyebb dolga volt, tekintettel az újonnan megszervezett nemzeti lovasrendőrségre. Sokat profitáltunk a Franciaországgal és Angliával kötött legutóbbi egyezményekből; a külföldi születésű zsidók kitoloncolása a nemzeti önfenntartás érdekében, a független Suanee négerállam létrehozása, a bevándorlás ellenőrzése, az új honosítási törvények bevezetése és a végrehajtó hatalom fokozatos erősítése egyaránt javára vált hazánk nyugalmanak és fejlődésének. Az egész ország megkönnyebbülten sóhajtott fel, mikor a kormány végre megoldotta az indiánkérdést és bennszülött ruhába öltöztetett lovasfelderítő-századokra cserélte azokat a szárnalmas alakulatokat, amelyeket a régi hadügyminiszter biggyesztett a békeállományon vegetáló ezredekhez. Mikor a kolosszális Valláskongresszus után végleg eltemették a kirekesztést és a gyűlölködést, s helyettük az

írgalmasság és kölcsönös megértés kezdte összekapcsolni a rivalizáló felekezeteket, sokan azt gondolták, hogy beköszöntött a millenáris – legalábbis az Újvilágban, ami végtére is már önmagában egy egész világ.

A legfontosabb azonban az önfenntartás törvénye volt, így az Egyesült Államok csak tehetetlen szomorúsággal nézte, amint Németország, Olaszország, Spanyolország és Belgium anarchiában vergődik, Oroszország pedig a Kaukázus ormairól sorra lehajol értük és csokorba szedi őket.

New York városában az 1899. esztendő nyarát a magasvasút lebontása fémjelezte. 1900 nyara is sokáig fog élni a városiak emlékezetében – ebben az évben távolították el a Dodge-szobrot. Az ezt követő télen indult meg az öngyilkosságot tiltó törvények hatályon kívül helyezését szorgalmazó mozgalom, amelynek végző gyümölcse 1920 áprilisában érett meg – ekkor nyitották meg a Washington Square-en az első állami halálcsarnokot.

Aznap éppen a Madison Avenue-n sétáltam, Dr. Archer házából távozóban, ahová pusztán formalitásból látogattam el. Mióta négy éve leestem a lovamról, néha fájdalmak gyötörtek a tarkómban és a nyakszirtemben, ám ezek már hónapokkal ezelőtt megszűntek, és most az orvos azzal bocsátott utamra, hogy nincs rajtam mit meggyógyítani. Ezért aztán igazán nem érte meg fizetni – magamtól is tisztában voltam vele. Mégsem sajnáltam tőle a pénzt; csak a tévedése miatt nehezteltem rá, amit korábban követett el. Ugyanis miután felszedtek a kövezeről, ahol eszméletlenül hevertem, és valaki könyörtelenen golyót eresztett a lovam fejébe, Dr. Archerhez vittek – ő pedig kijelentette, hogy agysérülést szenvedtem, és a magánintézetébe szállítottattam, ahol az örülteknek kijáró kezelésnek vetett alá. Végül gyógyultnak nyilvánított, én pedig – jól tudva, hogy az elmém mindig is ugyanolyan ép volt, mint az övé, ha ugyan nem épebb – leróttam a

„tanulópénzt” (ahogy Dr. Archer tréfásan nevezte) és távoztam. Mosolyogva közöltem vele, hogy ezért a hibájáért még törleszteni fogok, ő pedig szívből nevetett, és megkért, hogy olykor-olykor nézzek be hozzá. Így is tettem, keresve a kedvező alkalmat számlám kiegyenlítésére, de nem találtam – igaz, megmondtam Dr. Archernek, hogy tudok várni.

A lovasbalesetemnek szerencsére nem volt semmilyen káros utóhatása. Éppen ellenkezőleg: egész személyiséget az előnyére változtatta meg. A városban lustán lézengő fiatalemberből aktív, energikus, higgadt és mindenek felett – ó, igen, *mindenek felett* – nagyravágó férfi lettem. Csak egyetlen dolog zavart. Magam is nevettem rajta, mégsem hagyott nyugodni.

Lábadozásom során vettem meg és olvastam el először *A Sárga Királyt*. Emlékszem, az első felvonás után eszembe jutott, hogy jobb lenne abbahagyni. Felugrottam és a tűzre vettem a könyvet; ahogy nekicsapódott a kandallórácsnak, átfordult és kinyílt a parázson. Ha nem akad meg a pillantásom a második felvonás nyitósorain, sohasem fejeztem volna be; mikor azonban lehajoltam, hogy felvegyem, az oldal magára bűvölte a tekintetemet; és egy iszonyodó kiáltással – vagy talán a minden idegszálamon végigsiborgó gyönyör csalta az ajkamra? – kiragadtam a lángok közül, majd reszketve a hálószobámba osontam, ahol újra meg újra elolvastam, és sírtam és kacagtam és rázott a borzadály, mely időnként mindmáig elfog, ha rágondolok. Ez aggaszt a legjobban; mert nem tudom kiverni a fejemből Carcosát, ahol fekete csillagok függenek az égboltozaton; ahol az emberi gondolatok árnyéka meghosszabbodik az alkonyatban, amikor Hali tava elnyeli az ikernapokat; és elmémbe örökre bevésődött a Sápadt Maszk emléke. Imádkozom Istenhez, hogy átkozza el a szerzőt, ahogyan a szerző is elátkozta a világot gyönyörű és bámulatos művével, mely iszonyú a maga egyszerűségében és ellenállhatatlan

őszinteségében – s a világ ma reszket a Sárga Király előtt. Mikor a francia kormány lefoglalta a nyomtatott példányokat, közvetlenül Párizsba szállításuk után, London természetesen perzselő vágyra lobbant, hogy olvashassa őket. Köztudomású, hogyan terjedt a könyv fertőző ragályként, városról városra, földrésről földrészre, itt betiltva, ott elkobozva, élesen elítélve a sajtóban és a szószékről, még a legvakmerőbb irodalmi anarchisták által is cenzúrázva. Ezek a gonosz sorok egyetlen konkrét alapelvet sem sértettek: nem hívták ki a dogmákat, nem háborgatták az erkölcsöket. Semmiféle ismert mércével nem lehetett megítélni őket; de bár mindenki egyetértett benne, hogy *A Sárga Király*ban a legmagasabb rendű művészet jut kifejezésre, egyszersmind úgy érezték, hogy az emberi természet nem bírja el ezt a megterhelést, nem táplálkozhat olyan szavakból, melyekben a legtisztább méreg esszenciája lappang. Az első felvonás banalitása és ártatlansága csak fokozza a hatást, amely a másodikban taglócsapásként zúdul az olvasóra.

Jól emlékszem arra napra – 1920. április 13-a volt –, amikor a Washington Square déli oldalán megnyílt az első állami halálcsarnok, a Wooster Street és Déli Ötödik sugárút között. A háztömb számos roskatag, vén épületből állt, melyek külföldi közönséget vonzó kávéházaként és vendéglőként működtek, míg 1898 telén állami tulajdonba nem kerültek. A francia és olasz kávéházakat lebontották; az egész tömböt aranyozott vaskerítéssel vették körül és gyönyörű kertté alakították át pázsittal, virágokkal és szökőkutakkal. A kert közepén kicsi, fehér, fennkölt klasszikus stílusú épület emelkedett, virágágyásokkal körülvéve. A tetőt hat íon oszlop tartotta, az egyetlen ajtó bronzból készült. A bejárat előtt nagyszerű márvány szoborcsoport állt, a *Párkák* – egy fiatal amerikai szobrász műve, Boris Yvainé, aki mindössze huszonhárom évesen hunyt el Párizsban.

A megnyitó ünnepség már javában tartott, amikor az University Place-en átvágya megérkeztem a térre. Keresztülfurakodtam a nézők csendes tömegén, ám a Negyedik Utcánál rendőrkordon állta utamat. A halálcsarnok körül egy dzsidás alakulat sorakozott négyszög alakzatban. A Washington Parkra néző emelvényen ott állt New York állam kormányzója, mögötte pedig New York-Brooklyn polgármestere; a rendőrfőnök; a katonai kormányzó; Livingstone ezredes, az Egyesült Államok elnökének szárnysegédje; Blount tábornok és Hamilton tábornagy, Governor's Island és a New York-Brooklyn-i helyőrség parancsnokai; Buffby tengernagy a North River-i flottától; Lanceford orvostábornok a Nemzeti Ingyenkórházból; Wyse és Franklin New York-i szenátorok; és a közmunkákért felelős kormánybiztos. Az emelvényt a Nemzeti Gárda egyik huszárszázada vette körül.

A kormányzó éppen az orvostábornok rövid beszédére válaszolt. Hallottam, ahogy azt mondja:

– Az öngyilkosságot tiltó és az önpusztítás bármely kísérletét büntető törvényeket hatályon kívül helyeztük. A kormány jónak látta elismerni az emberek jogát ahhoz, hogy ha a lét elviselhetlenné válik számukra – akár testi, akár lelki szenvedésből kifolyólag –, véget vessenek neki. Úgy gondoljuk, a közönségnek csak javára válik az ilyen személyek távozása. A rendelkezés érvénybe lépése óta az öngyilkosságok száma nem növekedett az Egyesült Államokban. A kormány most úgy döntött, hogy minden városban, faluban és községben létesít egy halálcsarnokot; meglátjuk, elfogadják-e ezt a könnyebbiséget a csüggedő emberi lények, akik nap mint nap gyarapítják az önpusztítás áldozatainak táborát. – Szünetet tartott, és a fehér halálcsarnok felé fordult. Az utcán egy pissenést sem lehetett hallani. – Itt fájdalommentes vég várja mindazokat, akik nem képesek többé elviselni az élet gyötrelmeit. Aki a halálra vágyik, itt keresse! – Majd gyorsan az elnöki

szárnysegédhez fordulva: – A halálcsarnokot megnyitom. – Aztán ismét szembenézve a tömeggel, csengő hangon: – New York és az Amerikai Egyesült Államok polgárai! A kormány nevében a halálcsarnokot ezennel megnyitom!

Az ünnepélyes csendet éles parancsszó törte meg. A huszárok fölfejlődtek a kormányzó hintója mögé, a dzsidások kilencven fokos fordulatot tettek és az Ötödik sugárúton alakzatba rendeződve vártak a helyőrség parancsnokára, a lovasrendőrök pedig követték őket. Én kiváltam a tömegeből, hadd bámulják tátott szájjal a fehérmárvány halálcsarnokot; átvágtam a Déli Ötödik sugárút nyugati oldalára és elgyalogoltam a Bleecker Streetig. Itt jobbra fordultam és megálltam egy ütött-kopott kis üzlet előtt, mely a következő cégtáblát viselte:

HAWBERK, PÁNCÉLKOVÁCS

Benéztem ajtón, és láttam, hogy Hawberk a folyosó végi műhelyében buzgólkodik. Fölpillantott a munkájából, észrevett, és odakiáltott mély, nyájas hangján: – Jöjjön be, Mr. Castaigne!

A lánya, Constance élém sietett, mikor beléptem a küszöbön, és felém nyújtotta formás kezét, de megfigyeltem, hogy az arcát csalódott pír futja el, és tudtam, hogy egy másik Castaigne-re számított – az unokatestvéremre, Louisra. Elmosolyodtam hirtelen zavarán, és megdicsértem a lobogó mintázatát, amit egy színes nyomat után hímezett. Az öreg Hawberk egy régi páncél viseltes lábvértjét szegecselte, kis kalapácsának kellemes csengése betöltötte az otthonos helyiséget. Most egy pillanatra lerakta a kalapácsot, hogy megigazitson valamit egy apró csavarkulccsal. A páncél lágy csengése kéjes izgalmat ébresztett bennem. Szerettem hallgatni az acélon sűrűlő acél zenéjét, a kalapács bársonyos csattogását a combvérten, a sodronying csilingelését. Ez volt az egyetlen ok,

amiért Hawberkhez jártam. Ő maga személy szerint sohasem érdekelt, ahogyan Constance sem – eltekintve attól, hogy szerelmes volt Louisba. Ez bizony foglalkoztatott, néha még aludni sem bírtam tőle. De a szívem mélyén tudtam, hogy minden rendben lesz, és ugyanúgy el fogom rendezni az ő jövőjüket is, mint kedves orvosomét, John Archerét. Mindemellett, ahogy már említettem, nem fárasztottam volna magam a látogatásukkal, ha nem nyűgöz le ennyire a csengő kalapács muzsikája. Ezt órákig elhallgattam volna, és amikor egy kósza napsugár vetődött a berakásos acélra, már-már elviselhetetlen izgalom fogott el. A szemem révülten tágra nyílt a minden idegszálamat pattanásig feszítő gyönyörtől, míg az öreg páncélnövés egyik mozdulata meg nem törte a napsugarat – ekkor hátradőltem, még mindig kéjesen borzongva, és hallgattam a súrolórongy érdes hangját, amivel a rozsdát dörzsölte le a szegecsekről.

Constance az ölében tartott hímzéssel foglalatoskodott, időnként szünetet tartva, hogy szemügyre vegye a mintázatot a Metropolitan Múzeum színes nyomatán.

– Ez kinek készül? – kérdeztem.

Hawberk elmagyarázta, hogy a Metropolitan Múzeum páncélkincsein kívül (melynek állandó jelleggel megbízott páncélnövés volt) néhány gazdag amatőr magángyűjteményét is ő tartja rendben. Ez itt egy híres páncél hiányzó lábvértje, amire az egyik ügyfele Párizsban bukkant rá, egy kis régiségkereskedésben a Quai d'Orsay-n. Ő, Hawberk intézte a megvásárlását, ezzel teljes lett a vértzet. Letette a kalapácsot és előadta nekem a történetét, az összes gazdáját felsorolva 1450-től kezdve, míg bizonyos Thomas Stainbridge birtokába nem került. Mikor az ő nagyszerű gyűjteményét árverésre bocsátották, a páncélt Hawberknek ez az ügyfele vette meg, és azóta folyt a kutatás a hiányzó lábvért után, míg – pusztán véletlenségből – rá nem találtak Párizsban.

– Ön képes volt ilyen kitartóan keresni ezt a darabot, mikor még abban sem lehetett bizonyos, hogy egyáltalán létezik-e még?
– csodálkoztam.

– Hát persze – felelte hidegen.

Most először éreztem személyes érdeklődést Hawberk iránt.

– Bizonyára busásan megfizették érte – kockáztattam meg.

– Nem – mondta nevetve. – A felfedezés öröme volt a jutalmam.

– Nem vágyik meggazdagodni? – kérdeztem mosolyogva.

– Az egyetlen vágyam, hogy én legyek a legjobb páncélcsovcák a világon – felelte komolyan.

Constance megkérdezte, voltam-e a halálcsarnok megnyitóján. Reggel látta a lovasságot felvonulni a Broadwayn, és szerette volna megnézni az ünnepséget, de az apja kérésére itthon maradt, hogy befejezze a lobogót.

– Nem látta ott véletlenül az unokatestvérét, Mr. Castaigne?
– kérdezte, és puha szempillái leheletfinoman megremegtek.

– Nem – feleltem hanyagul. – Louis ezrede hadgyakorlaton van Westchester Countyban. – Fölálltam, magamhoz véve a kalapom és a sétapálcám.

– Megint felmegy ahhoz a holdkóroshoz? – kérdezte Hawberk nevetve.

Ha Hawberk tudná, mennyire gyűlölöm a „holdkóros” szót, sohasem használná a jelenlétemben. Olyan érzéseket kelt bennem, amiket inkább nem fejtenék ki bővebben. Ennek ellenére nyugodtan válaszoltam: – Azt hiszem, benézek pár percre Mr. Wilde-hoz.

– Szegény ember! – mondta Constance a fejét ingatva. – Nehéz lehet évről évre egyedül élni, szegényen, nyomorékon, már-már elmebajosan. Nagyon kedves öntől, Mr. Castaigne, hogy ilyen gyakran meglátogatja.

– Szerintem az a fickó rosszindulatú – jegyezte meg Hawberk, újra munkához látva a kalapáccsal.

Csendben hallgattam az aranyló csengés-bongást a lábvértén; mikor befejezte, azt feleltem:

– Nem, nem rosszindulatú, és a legkevésbé sem elmebajos. Az elméje olyan kincsek tárháza, amikért maga meg én éveket adnánk az életünkéből.

Hawberk felkacagott.

Egy csöppet türelmetlenül folytattam: – Úgy ismeri a történelmet, ahogyan senki más. Semmi nem kerül el a figyelmét, a legkisebb apróság sem, és az emlékezete olyan átfogó, olyan pontos és részletes, hogy ha New York népe tudna a létezéséről, nem győzne a csodájára járni.

– Badarság – morogta Hawberk egy elgurult szegecset keresgélve.

– Badarság? – kérdeztem, sikeresen elfojtva az érzéseimet. – Badarság, ha azt mondja, hogy a zománcozott páncélnak, amely Hercegi Címerdíszes néven ismeretes, a hiányzó combvértje és térdforgója egy halom rozsdás színházi kellék, törött vaskályha és rongyhulladék között lappang egy Pell Street-i padláson?

Hawberk kalapácsa a földre hullott, de fölvette, és igen higgadtan megkérdezte tőlem: honnan tudom, hogy a Hercegi Címerdíszesről hiányzik mindkét combvért és a bal térdforgó.

– Fogalmam sem volt róla, míg Mr. Wilde valamelyik nap meg nem említette. Azt mondta, hogy a Pell Street 998. padlásán vannak.

– Badarság! – fortyant fel Hawberk, de észrevettem, hogy a keze remeg a bőrkötény alatt.

– Még mindig badarság? – kérdeztem könnyedén. – És az is badarság, hogy Mr. Wilde folyton Avonshire márkinak hívja önt, Miss Constance-t pedig...

Nem fejeztem be, mert Constance felpattant: minden vonásáról iszonyat sugárzott. Hawberk rám nézett, és lassan lesímtotta bőrkötényét.

– Ez lehetetlen – mondta. – Mr. Wilde sok mindentől tudhat. . .

– Például a páncélokról, meg a Hercegi Címerdíszesről – vettem közbe mosolyogva.

– Igen – folytatta lassan –, a páncélokról talán; de ami Avonshire márkit illeti, téved. Mint ön is tudja, a márki évekkal ezelőtt megölte a hitvese rágalmozóját, majd Ausztráliába ment, ahol nem sokkal élte túl a feleségét.

– Mr. Wilde téved – mormolta Constance. Az ajka sápadt volt, de a hangja lágy és nyugodt.

– Akkor hát, ha nincs ellenükre, maradjunk annyiban, hogy Mr. Wilde ez egyszer téved – mondtam.

II.

Megmásztam a három roskatag lépcsősort, ahogyan korábban oly sokszor, és bekopogtam a folyosó végi kis ajtón. Mr. Wilde kinyitotta, én pedig beléptem.

Miután Mr. Wilde mindkét zárra ráfordította a kulcsot és egy nehéz ládát tolt az ajtó elé, odajött és leült mellém, fürkészen tekintve föl rám kicsi, világos szemével. Fél tucat friss karmolás virított az orrán meg az arcán, a műfüleit tartó ezüsthuzalok félrecsúsztak. Arra gondoltam, hogy még sohasem láttam őt ilyen visszataszítóan lenyűgözőnek. Nem volt füle. A két műfül – amely most különös szögben állt el a finom huzaltól – jelentette az egyetlen gyöngé pontját; ugyanis kagylórózsaszínre festett viaszból készültek, holott az arca sárga volt. Akkor már jobban járt

volna, ha a bal kezére szereltet néhány műujjat, mert egyébként hiányzott róla az összes; ám ez szemlátomást nem hátráltatta, a viaszfüleivel pedig elégedett volt. Nagyon kicsire nőtt, alig nagyobbra egy tízéves gyerekénél, de döbbenetesen izmos karja volt, és olyan vastag combja, mint egy atlétának. Mindazonáltal az első kérdés, ami Mr. Wilde láttán az emberben fölmerült, az volt, hogyan lehet neki csodálatos intelligenciája és tudása dacára *ilyen* feje. Csapott volt és csúcsos, mint azoké a boldogtalanoké, akiket a gyengeelméjűek intézetébe zárnak. Sokan örültek tartották, de én tudtam róla, hogy ugyanolyan épeszű, mint jómagam.

Nem tagadom, hogy különc volt; a rögeszméje, hogy addig bősztítette a macskáját, amíg az démonként az arcának ugrott, határozottan kimerítette ezt a fogalmat. Sohasem értettem meg, minek tartotta azt a dögöt, vagy miféle élvezetet lelt abban, hogy összezárta magát egy ádáz, zsémbes bestiával. Emlékszem, egyszer éppen egy kéziratból néztem föl (amit néhány faggyúgyertya fényénél tanulmányoztam), és láttam, hogy Mr. Wilde mozdulatlanul kuporog a karosszékében, a szeme szinte lángol az izgalomtól, a macska pedig fölkel a vackáról a tűzhely előtt és lopakodva megindul felé a padlón. Mire megmozdulhattam volna, a földhöz lapult, lekuporodott, reszketés futott végig rajta, majd egy ugrással Mr. Wilde képébe vetette magát. Visítva és tajtékozva, kaparászva és karmolászva gurultak fel-alá a padlón, míg végül a macska nyávogva bemenekült a szekrény alá, Mr. Wilde pedig a hátára fordult, s döglődő pókként csápolts és rángatózott a végtagjaival. *Ez* tényleg különcség.

Mr. Wilde felmászott a karosszékébe, majd – miután gondosan tanulmányozta az arcomat – elővett és kinyitott egy számárfüles főkönyvet.

– Henry B. Matthews – olvasta –, könyvelő a Whysot Whysot & Co. cégnél: kegytárgyak és kegyeleti cikkek. Bejelentkezett

április harmadikán. A hírneve csorbát szenvedett a lóversenyen. Zugbukmékerként vált ismertté. A hírneve augusztus elsejéig helyrehozandó. Foglalo öt dollár. – Lapozott egyet, és végigfutatta ujjatlan bütykeit a sűrűn teleírt oszlopokon.

– P. Greene Dusenberry, lelkipásztor a New Jersey-i Fairbeachben. A hírneve csorbát szenvedett a piroslámpás negyedben. A lehető leghamarabb helyrehozandó. Foglalo száz dollár. – Köhintett, majd hozzátette. – Bejelentkezett április hatodikán.

– Akkor nincs pénzsűkében, Mr. Wilde – puhatolóztam.

– Figyeljen! – köhintett újra. – Mrs. C. Hamilton Chester, Chester Park, New York City. Bejelentkezett április hetedikén. A hírneve csorbát szenvedett a franciaországi Dieppe-ben. Október elsejéig helyrehozandó. Foglalo ötszáz dollár. Megjegyzés: C. Hamilton Chester, a *Lavina* hadihajó kapitánya, október elsejére hazavezényelve a déltengeri flottakötelékből.

– Nos – mondtam –, a Hírnevek Helyrehozója jövedelmező foglalkozás.

Színtelen szeme az enyémet kereste. – Csak meg akartam mutatni, hogy igazam volt. Ön azt mondta, hogy a Hírnevek Helyrehozójaként nem lehet boldogulni; hogy még ha némely esetben sikerrel járnék, akkor is többet veszítenék, mint nyernék. Most ötszáz ember dolgozik nekem, akiket nem fizetek túl jól, mégis töretlen lelkesedéssel végzik a munkájukat, feltehetőleg félelmükben. Ezek az emberek a társadalom valamennyi rétegében és zugában jelen vannak; néhányan közülük a legkiváltságosabb intézmények oszlopai; mások a pénzügyi élet csillagai és büszkeségei; megint mások vezéregyéniségek a művészvilágban. Tetszésem szerint választottam ki őket a hirdetéseimre jelentkezők közül. Nem okoz gondot, mind gyávák. Ha akarnám, húsz napon belül megháromszorozhatnám a számukat. Mint látja, mindazokat, akik a markukban tartják a polgártársaik hírnevét, én tartom a markomban.

– Szembefordulhatnak önnel – vettem közbe.

Előbb az ujjával dörgölte, majd igazgatni kezdte egyik elálló viaszfület. – Nem hiszem – mormogta elgondolkodva. – Ritkán kell használnom a korbácsot, és egynél többször soha. Emellett örülnek a bérüknek.

– Hogyan használja a korbácsot? – kíváncsiskodtam.

Az arca egy pillanatra lidércessé torzult. A szemei zöld szikrákká szűkültek.

– Idehívom őket egy kis beszélgetésre – mondta lágyan.

Ekkor kopogtak az ajtón, s az arca rögtön felöltötte szokott nyájas kifejezését.

– Ki az? – kérdezte.

– Mr. Steylette – hallatszott a válasz.

– Jöjjön holnap! – felelte Mr. Wilde.

– Lehetetlen... – kezdte a másik, ám Mr. Wilde egy vakkantásra emlékeztető hanggal elhallgattatta.

– Jöjjön holnap! – ismételte.

Mindketten hallottuk, ahogy valaki elfordul az ajtótól és lemegy a lépcsőn.

– Ki volt ez? – kérdeztem.

– Arnold Steylette, a nagy New York-i napilap tulajdonosa és főszerkesztője. – Ujjatlan kezével a főkönyvön dobolt, és hozzátette: – Nagyon keveset fizetek neki, de ő jó üzletnek tartja.

– Arnold Steylette! – visszhangoztam álmétkodva.

– Igen – mondta Mr. Wilde önelégült köhintéssel.

A macska, amelyik Mr. Wilde beszéde közben jött be a szobába, megtorpant, felnézett rá, és kivillantotta a fogát. Mr. Wilde lemászott a székből, a padlóra kuporodott, majd a karjába vette és dédelgetni kezdte. A bestia abbahagyta a vicsorgást és mély dorombolásba fogott, egyre hangosabban, ahogy a gazdája simogatta.

– Hol vannak a jegyzetek? – kérdeztem. Mr. Wilde az asztalra mutatott, én pedig századszor is a kezembe vettem a kéziratköteget, rajta a címmel:

AMERIKA CSÁSZÁRI DINASZTIÁJA

Egyenként tanulmányoztam az elnyűtt lapokat, melyeket kizárólag az én kezem koptatott el, és noha kívülről tudtam a szöveget az elejétől („Amikor Carcosából, a Hyádokról, Hastur által és az Aldebaranról...”) a végéig („...Castaigne, Louis de Calvados, született 1877. december 19-én”), mégis elragadtatott odaadással olvastam, egyes részleteket fennhangon is elismételve, különösen azt, miszerint „Hildred de Calvados, Hildred Castaigne és Edythe Landes Castaigne egyszülött fia, első az örökösödésben” stb., stb.

Mikor befejeztem, Mr. Wilde bólintott és elköhintette magát.

– Ha már a trónöröklési ambícióinál tartunk – mondta –, mi a helyzet Louisszal és Constance-szal?

– A lány szereti – feleltem tömören.

A macska hirtelen megfordult Mr. Wilde térdén és szeme felé kapott, mire ő lehajította, majd felkapaszkodott a velem szemközti székbe.

– És ott van még Dr. Archer! De ezt a dolgot bármikor el tudja intézni – tette hozzá.

– Igen – feleltem. – Dr. Archer várhat; Louis kuzinomát viszont lassan ideje lesz felkeresnem.

– Ideje lesz – ismételte Mr. Wilde. Aztán lekapott egy másik főkönyvet az asztalról, és sebesen lapozgatni kezdte. – Jelenleg tízezer emberrel vagyunk összeköttetésben – mormogta. – Száz-ezerre számíthatunk az első huszonnyolc órában, negyvennyolc órában belül pedig az egész állam *en masse* fel fog kelni. Az államot

az ország is követi majd, és amelyik része nem – értem ezalatt Kaliforniát és Északnyugatot –, azt fogja kívánni, bár sohase népesült volna be. Nem küldöm el nekik a Sárga Jelet.

A fejembe szökött a vér, de csak annyit feleltem: – Új seprű jól söpör.

– Caesar és Napóleon becsvágya eltörpül az Övé előtt, aki nem nyugszik, míg hatalmába nem keríti az emberek elméjét, még az éppen csírázó gondolataikat is.

– Ön a Sárga Királyról beszél – nyögtem megrázkódva.

– Olyan király ő, akit császárok szolgáltak.

– Készen állok a szolgálatára – feleltem.

Mr. Wilde a fülét dörgölte nyomorék kezével. – Talán Constance nem szereti – vetette föl.

Válaszolni akartam, de az utcán hirtelen felharsanó katonazene elnyomta a hangomat. A huszadik dragonyosezred – korábban a Mt. St. Vincent helyőrsége – tért vissza a Westchester Countyban folytatott hadgyakorlatról az új kaszárnyába az East Washington Square-en. Ez volt az unokatestvérem ezrede. Nagyszerűen mutattak világoskék, testhez álló zubbonyukban, hetyke csákójukban és fehér lovaglónadrágjukban a dupla sárga csíkkal, amit mintha rájuk öntöttek volna. Minden második század dzsidákkal volt fölfegyverezve, melyeknek hegyén sárga és fehér zászlócskák lengedeztek. Elöl az ezredindulót fújó katonabanda vonult, majd az ezredes és törzskara; a lovak tolongtak és doborkoltak, egyszerre bólogatva a fejükkel, a zászlócskák pedig fenn lobogtak a dzsidák hegyén. A pompás angol nyeregben feszítő dragonyosok mogyoróbarnára sülték vértelen hadjáratukon a westchesteri farmok között; szablyájuk csengése a kengyelvason, a sarkantyúk és a karabinerek csörgése, csupa zene a fülemnek. Láttam Louist a századával lovagolni; nyalkább tisztet keresem sem találhattam volna. Mr. Wilde, aki felmászott egy székre az

ablak előtt, szintén észrevette, de nem szólt semmit. Ahogy elhaladt előttünk, Louis oldalt fordult és egyenesen Hawberk boltjára nézett; láttam, ahogy napbarnított arcába pír szökik. Alighanem Constance-t pillantotta meg az ablakban. Mikor az utolsó katonája is elcsattogott és az utolsó zászlócska is eltűnt a Déli Ötödik sugárúton, Mr. Wilde elhúzza az ajtó elől a ládát.

– Igen – mondta –, ideje felkeresni Louist.

Kinyitotta az ajtót, én pedig magamhoz vettem a kalapom meg a sétapálcám, és kiléptem a folyosóra. A lépcsőházban sötét volt. Botorkálás közben a lábamat valami puhára tettem, ami fűjt és acsargott; gyilkos erővel csaptam a macska felé, ám a botom szilánkokra tört a korláton, a bestia pedig visszaiszkolt Mr. Wilde szobájába.

Hawberk ajtaja előtt elhaladva láttam, hogy még mindig a páncélon dolgozik, most azonban nem álltam meg; kiléptem a Blecker Streetre, követtem egészen a Wooster Streetig, megkerültem a halálcarnokot, és a Washington Parkon átvágyva egyenesen hazasiettem a Benedick Streetre. Itt kényelmesen megebédeltem, elolvastam a *Herald*ot és a *Meteor*ot, végül bementem a hálószobámba és beállítottam a páncélszekrény időzárját. A három és háromnegyed perc, míg a széf kinyílik, számomra maga a gyönyör. A kombináció betárcsázásától egészen addig a pillanatig, amikor megragadom a fogantyút és szélesre tárom a vastag acélajtót, a várakozás extázisában égek. Úgy élem meg ezt az időt, mintha a Paradicsomban lennék. Tudom, mi vár rám a végén. Tudom, mit őriz nekem – egyedül nekem – a vaskos páncélszekrény; és a várakozás izgatott örömét alig tetézi az érzés, mikor a széf kinyílik, én pedig fölemelem bársonyvánkosárról a legtisztább aranyból készült, gyémántokkal sziporkázó diadémot. Ezt mindennap megteszem, az elragadtatás mámora mégis napról napra kéjesebb. Ez a diadém olyan uralkodónak való, aki Király a királyok, Császár

a császárok között. A Sárga Király ugyan megvetné, ám az Ő fenséges szolgájának illeni fog a homlokára.

Addig tartottam a kezemben, míg a széf riasztója élesen fel nem berregett; akkor gyengéden, büszkén visszatettem a helyére és becsuktam a páncélajtót. Lassan átsétáltam a dolgozószobámba, ami a Washington Square-re néz, és kikönyököltem az ablakpárkányra. A délutáni nap betűzött az ablakon, a park rügyekkel és zsenge levelekkel borított szil- és juharfáit lágy szellő borzolta. Egy csapat galamb körözött az Emléktemplom tornya körül; hol megtelepedtek a lila cserepes tetőn, hol leszálltak a márványboltív elé a lótuszkúthoz. A kertészek a virágágásokkal foglalatoskodtak a szökőkút körül, a frissen ásott föld édes-fűszeres illatot árasztott. Egy kövér, fehér ló csattogó fűnyírót húzott a zöld gyepen, a locsolókocsik vízzel permetezték az aszfaltutakat. Peter Stuyvesant szobra körül (amely 1897-ben váltotta fel az állítólag Garibaldit ábrázoló ocsmányságot) gyerekek játszottak a tavaszi napsütésben; a babakocsit tologató nőrszök szembeszökőken kevés figyelmet fordítottak pufók képű védenckeikre, alighanem a fél tucat nyalka dragonyos miatt, akik hanyagul üldögéltek a padokon. A fák mögött a Washington diadalív ezüstösen csillogott a napfényben, azon túl pedig, a tér keleti végében tarka pezsgés elevenítette meg a dragonyosok szürke kőkaszárnyáját és a lovas-tüzérség fehér gránitistállóit.

A halálcarnokra pillantottam a tér átellenes sarkában. Néhány kíváncsi még mindig az aranyozott vaskerítésnél lézengett, de bent a sétányok üresek voltak. Elnéztem a sziporkázva csörgedező szökőkutakat; a verebek már rátaláltak az új fürdőzőhelyre, és a medencék megteltek poros tollú kis jószágokkal. A pázson két-három fehér páva sétálgatott, egy szürke galamb pedig olyan rezzenetlenül ült az egyik Párka karján, mintha maga is része lenne a szobornak.

Már épp unottan elfordultam volna, amikor mozgolódásra lettem figyelmes a bejáratnál bábéskodók között. Egy fiatalember furakodott át rajtuk, és ideges léptekkel megindult a kavicsos sétányon, amely a halálcsarnok bronzkapujához vezetett. A Párkák előtt egy pillanatra megállt, s ahogy tekintetét a három titokzatos arcra emelte, a galamb felröppent faragott kődúcáról, gyors kört írt le a levegőben, majd elszállt kelet felé. A fiatalember a tenyerébe temette az arcát, aztán valami meghatározhatatlan taglejtéssel felszaladt a márványlépcsőn, és a bronzkapu becsukódott mögötte. Fél órába telt, mire a kíváncsiskodók eloldalogtak és az elijesztett galamb visszatért pihenőhelyére a Párka karján.

Föltettem a kalapomat, és kimentem sétálni egyet a parkban vacsora előtt. Ahogy átvágtam a központi kocsúton, egy csapat katonatiszt haladt el melletttem, és az egyikük felkiáltott: – Nocsak, Hildred! –, majd odajött, hogy kezét rázzon velem. Louis kuzinom volt az; mosolyogva csapkodta sarkantyús csizmáját a lovaglópalcájával.

– Most jöttem meg Westchesterből – közölte. – Kész pásztoridill, tudod; túró és aludttej, meg fejkötős fejőlányok, akik „áá-áá”-val meg „nem is”-sel válaszolnak, ha megdicséred őket, hogy milyen csinosak. Ölni tudnék egy jó vacsoráért a Delmonicóban. Mi újság?

– Semmi – feleltem előzékenyen. – Láttam reggel bevonulni az ezrededet.

– Valóban? Én nem láttalak. Hol voltál?

– Mr. Wilde ablakában.

– A pokolba! – fortyant föl. – Az a fickó eszelős! Nem is értem, miért. . .

Észrevette, hogy nincs ínyemre a kifakadása, és bocsánatot kért.

– De komolyan, öregfiú! – mondta. – Nem akarom piszkálni, hiszen kedveled; de ha felkötnek, se értem, mi az ördögöt eszel

azon a Mr. Wilde-on. Finoman szólva nem jól nevelt; szörnyen torz; a feje, akár egy közveszélyes elmebetegé. Te is tudod, hogy a tébolydából szabadult. . .

– Ahogyan én is – szakítottam félbe nyugodtan.

Louis egy pillanatra zavartnak és riadtanak tűnt, ám összeszedte magát és kedélyesen a vállamra csapott. – Téged teljesen meggyógyítottak. . . – kezdte, de megint a szavába vágtam.

– Nyilván azt akarod mondani, hogy rájöttek, sohasem voltam őrült.

– Hát hogyne. . . A számból vetted ki a szót! – nevetett.

Nem tetszett a nevetése, mert tudtam, hogy erőltetett; de jókedvűen bólintottam, és megkérdeztem tőle, merre tart. Louis a tisztársai után nézett, akik már majdnem a Broadwaynél jártak.

– Egy Brunswick-koktélt akartunk meginni, de az igazat megvallva csak valami ürügyet keresek, hogy helyette elmehessek Hawberkékhöz. Gyere; te leszel a kifogásom.

Az öreg Hawberket a boltja ajtajában találtuk; vadonatúj tavaszi öltöny volt rajta, és mélyeket szippantott a levegőből.

– Éppen sétálni indulunk Constance-szal vacsora előtt – válaszolta Louis türelmetlenül záporozó kérdéseire. – Úgy gondoltuk, kimegyünk a folyóparti teraszra.

Ebben a pillanatban megjelent Constance, aki felváltva lett falféher és rózsavörös, mikor Louis csókot lehelt kicsiny, kesztyűs kezére. Megpróbáltam kimenteni magam valami belvárosi találkozóra hivatkozva, Louis és Constance azonban hallani sem akartak róla. Láttam, mit várnak tőlem: hogy maradjak és kössem le az öreg Hawberk figyelmét. Végző soron nem árt, ha szemmel tartom Louist, gondoltam; és amikor a Spring Streeten leintettek egy konflist, bemásztam utánuk és leültem a páncéلكovács mellé.

A North River dokkjaira néző gyönyörű, parkosított terasz-sor, amit 1910-ben kezdtek kiépíteni és 1917 tavaszán fejeztek be, a világváros egyik legnépszerűbb kirándulólhelye lett. A partvédő ütegektől egészen a Százkilencvenedik utcáig fogta karéjba a nemes folyót, ragyogó kilátást kínálva a jerseyi partszegélyre és a szemközti dombságra. A fák között elszórva kávéházak és éttermek bújtak meg, és hetente kétszer helyőrségi katonazenekarok játszottak a sétány mentén a pavilonokban.

Letelepedtünk egy napsütötte padra Sheridan tábornok lovaszobrának tövében. Constance kinyitotta napernyőjét, s az árnyékába húzódva suttogó társalgásba fogott Louis-szal, amiből egy szót sem lehetett érteni. Az öreg Hawberk elefántcsontfejú sétabotjára támaszkodott, rágyújtott egy pompás szivarra – amelynek párját udvariasan visszautasítottam –, és mosolyogva bámult a semmibe. A nap alacsonyan állt a Staten Island-i erdő fölött, a kikötőben horgonyzó hajók áthevült vitorláiról visszaverődő sugarai aranyszínűre festették az öblöt.

Briggek, szkúnerek, jachtok, nehézkes kompok nyüzsgő embertömeggel a fedélzetükön, barna, kék és piros vagonláncokat szállító vasúti révhajók, tekintélyes derékbőségű gőzösök, *déclassé* teherbárhák, folyami vitorlások, kotróhajók, lapos fenekű dereglyék, pimasz kis vontatók, melyek fontoskodó pöfögéssel és sípolással rajzottak mindenütt az öbölben; ilyen járművek szántották a napsütötte habokat, ameddig csak a szem ellátott. Szertelen nyüzsgésükkel higgadt kontrasztban állt a fehér hadihajók köteleke, mely mozdulatlanul horgonyzott az áramlásban.

Constance vidám nevetése zökkentett ki merengésemből.

– Mit néz ilyen kíváncsian? – érdeklődött.

– Semmit... a flottát – mosolyodtam el.

Erre Louis sorra bemutatta nekünk a hajókat, a Governor's Island-i régi erődhez viszonyított helyzetük rendjében.

– Az a kis szivar alakú jóság egy torpedónaszád – magyarázta. – Négy van belőlük, szorosan egymás mellett: a *Tarponbal*, a *Sólyom*, a *Tengeri Róka* és a *Polip*. Rögtön utánuk az ágyúnaszádok: a *Princeton*, a *Champlain*, a *Szélsend* és az *Erie*. Aztán a *Farragut* és a *Los Angeles* cirkáló, majd a *Kalifornia* és a *Dakota* csatahajók, legelöl pedig a *Washington*, a zászlóshajó. Az a két kupac vas a Vilmos-bástya tövében a *Rettenetes* és a *Nagyszerű*, duplatornyos partvédő monitorok; mögöttük horgonyoz a páncélhajó, az *Osceola*.

Ahogy Constance ránézett, gyönyörű szeméből elismerés sugárzott. – Hogy te miket nem tudsz katona létedre! – mondta, mire egyszerre nevtünk föl mindannyian.

Louis felállt, odabiccantott nekünk, és a karját kínálta Constance-nak; kettesben sétáltak odeébb a mellvéd mentén. Hawberk egy darabig nézte őket, majd odafordult hozzám.

– Mr. Wilde-nak igaza volt – mondta. – Megtaláltam a Hercegi Címerdíszes két combvértjét és bal térdforgóját, egy undok ócska szemétpadláson, a Pell Streeten.

– A 998. szám alatt? – kérdeztem mosolyogva.

– Igen.

– Mr. Wilde nagyon okos ember – szögeztem le.

– Ez a fontos felfedezés az ő érdeme; szeretném ezt egyértelművé tenni – folytatta Hawberk. – Nem áll szándékomban megfosztani a nyilvános elismeréstől.

– Nem fogja megköszönni – válaszoltam élesen. – Kérem, ne említse senkinek!

– Tudja, mennyit érnek a hiányzó darabok? – kérdezte Hawberk.

– Nem. Talán ötven dollárt.

– Önmagukban ötszázat, de a Hercegi Díszített tulajdonosa kétezeret fizet annak, aki teljessé teszi a páncélt; ez a jutalom szintén Mr. Wilde-ot illeti.

– Nem kell neki! Visszautasítja! – feleltem dühösen. – Mit tud maga Mr. Wilde-ról? Neki nincs szüksége pénzre. Ő gazdag... illetve gazdag lesz... minden élő embernél gazdagabb, engem kivéve. Fog is érdekelni minket a pénz... őt meg engem, amikor... amikor majd...

– Amikor majd mi lesz? – kérdezte Hawberk döbbenetesen.

– Meg fogja látni – feleltem, visszanyerve éberségemet.

Összehúzott szemmel nézett rám, ahogyan Dr. Archer szokott, és tudtam, mire gondol: hogy nem vagyok normális. Talán szerencséje volt, hogy ezúttal nem használta a „holdkóros” kifejezést.

– Nem – feleltem a kimondatlan kérdésre. – Nem örültem meg; ugyanolyan épelméjű vagyok, mint Mr. Wilde. Egyelőre nem óhajtom részletezni, mit tervezek, de ez olyan befektetés, aminek a megtérülése nem merül ki aranyban, ezüstben és drágakövekben. Az egész földrésznek jólétet és boldogságot fog hozni... sőt: az egész féltekének!

– Ó – vélte Hawberk.

– És végeztesz – fogtam halkabban – az egész világnak.

– Mellesleg pedig önnek és Mr. Wilde-nak is, ugye?

– Pontosan – mosolyogtam. De meg tudtam volna fojtani ezért a hangnemért.

Hawberk egy darabig némán nézett, aztán nagyon szelíden így szólt: – Miért nem hagyja ott a könyveit meg a tanulmányait, Mr. Castaigne, és túrázik inkább egy jót valahol a hegyekben? Régebben szeretett horgászni. Tegyen egy próbát a Rangely pisztángaival!

– Már nem érdekel a horgászat – válaszoltam, az ingerültség árnyalatnyi nyoma nélkül.

– Annyi mindennel foglalkozott korábban – folytatta. – Atlétika, jachtok, céllövészet, lovaglás...

– Az esésem óta nem érdekel a lovaglás – mondtam csendesen.
– Ó igen, az esés... – visszahangozta Hawberk, kertiülve a tekintetemet.

Úgy éreztem, elég ebből a badarságból, így hát visszatereltem a szót Mr. Wilde-ra; Hawberk azonban megint olyan módon fürkészte az arcomat, amit fölöttébb sértőnek találtam.

– Mr. Wilde... – ismételte. – Tudja, mit csinált ma délután? Lejött a lépcsőházba és kiszögezett egy névtáblát, az enyém mellé. Ez áll rajta:

MR. WILDE

A HÍRNEVEK HELYREHOZÓJA

3. CSENGŐ

– Maga tudja, mi az ördög az a Hírnevek Helyrehozója?

– Tudom – feleltem fojtott haraggal.

– Ó – vélte Hawberk újfent.

Louis közeledett Constance-szal a karján, és megálltak megkérdezni, nem csatlakozunk-e hozzájuk. Hawberk az órájára nézett. Ebben a pillanatban füstgomoly szállt fel a Vilmos-bástyáról, s a napnyugtát jelző ágyúszó végigdördült a víz fölött, majd visszaverődött a szemközti dombokról. A zászlót levonták, a hadihajók fehér fedélzetén takarodót fújtak, és a jerseyi partszegélyen felszíkrazták az első villanyfények.

Ahogy Hawberkkel a város felé fordultunk, hallottam, hogy Constance odasúg valamit Louis-nak, amit nem értettem; ám Louis azt felelte rá, hogy „kedvesem”; és miközben előttük ballagtunk a páncélkováccsal, folyton olyasmik ütötték meg a fületem, hogy „édesem” meg „Constance drága”; és tudtam, hogy közel az idő, amikor meg kell beszélnem Louis kuzinommal néhány nagyon fontos dolgot.

III.

Egy kora májusi reggelen a hálószobámban álltam a páncélszekrény előtt; az ékköves aranykoronát próbáltam fel. Tűz villant a gyémántokból, ahogy a tükör felé fordultam, és a nehéz vert-arany dicsfényként lángolt a fejem körül. Camilla elkínzott sikolya jutott az eszembe, és a Carcosa árnyba borult utcáin visszhangzó szörnyű szózat. Az első felvonás utolsó sora ez, és nem mertem belegondolni, ami utána következik – nem mertem, még a tavaszi napsütésben sem, a tulajdon szobámban, ismerős holmikkal körülvéve, pedig az utcáról beszűrődött a forgalom zaja és a folyosóról a személyzet sürgölődése. Mert azok a mérgezett szavak lassan, cseppenként szívárogtak be a szívembe, ahogy a halálveríték itatja át a lepedőt. Reszketve vettem le a diadémot és töröltem meg a homlokomat; ám aztán Hasturra gondoltam, a jog szerinti örökségemre, meg arra, hogy milyennek láttam Mr. Wilde-ot, mikor utoljára eljöttem tőle (az arca csupa vér és seb annak a pokolfajzatnak a karmaitól), és arra, amit mondott – ó, amit mondott! A páncélszekrény riasztója élesen fölberreggett, és én tudtam, hogy lejárt az időm; de nem törődtem vele, újra a homlokomra illesztettem a ragyogó koronát és dacosan a tükörbe néztem. Hosszú ideig álltam ott, saját tekintetem változásában elmerülve. Az arc a tükörben hasonlított az enyémmel, de sápadtabb volt, és olyan sovány, hogy alig ismertem rá. És összeszorított fogakkal végig azt sziszegtem, hogy „eljött a nap! eljött a nap!”, miközben a riasztó zengett és visított, a gyémántok pedig lángolva szikráztak a szemöldökömön. Hallottam nyílni az ajtót, de rá se hederítettem. Csak amikor két arc nézett vissza rám a tükörből; csak amikor egy másik arc jelent meg

a vállam fölött és egy másik szempár pillantása találkozott az enyémmel – csak ekkor pördültem meg villámgyorsan, s kaptam föl egy hosszú kést az öltözőasztalomról; az unokatestvérem pedig nagyon sápadtan hőkölt hátra, és – *Hildred, az isten szerelmére!* – kiáltotta; majd ahogy leeresztettem a kezem: – Én vagyok az, Louis; nem ismeresz meg?

Némán álltam. Akkor se bírtam volna megszólalni, ha az életem múlik rajta. Odajött hozzám és kivette a kést a kezemből.

– Mi ez az egész? – tudakolta együttérző hangon. – Beteg vagy?

– Nem – feleltem. De nem hiszem, hogy hallotta volna.

– No, no, öregfiú! – mondta. – Vedd le azt a rézvackot és totyogj át a dolgozóba! Jelmezbálba készülsz? Minek ez a vásári maskara?

Örültem neki, hogy csak rezet és ragasztót lát a koronában, de nem lopta be vele magát a szívembe. Hagytam, hogy kivegye a kezemből, mert tudtam, hogy jobb lesz, ha engedek neki. A levegőbe lökte a remekművű diadémot, aztán elkapta és mosolyogva fordult hozzám.

– Ötven centet drágállnék érte – mondta. – Mire való?

Válasz helyett kivettem a kezéből, visszatettem a széfbe és rácsuktam a vastag acélajtót. A riasztó pokoli berregése tüstént elhallgatott. Louis kíváncsian figyelt, de mintha fel se tűnt volna neki, hogy a lárma abbamarad; a páncélszekrényre viszont süteményesdobozként utalt. Attól tartottam, ellesi a kombinációt, ezért átkísértem a dolgozószobámba. Ott levetette magát a heverőre, és a legyek után csapkodott elmaradhatatlan lovaglópálcájával. A gyakorló egyenruháját viselte, sujtásos zubbonyal és hetykén félrekapott sapkával, s észrevettem, hogy a lovaglósizmáját vörös sár borítja.

– Merre jártál? – érdeklődtem.

– A jerseyi sárpatokokban – mondta. – Még nem volt időm átöltözni; eléggé siettem hozzád. Nincs egy pohár itókád? Holt-fáradt vagyok; huszonnégy órát voltam a nyeregben.

Töltöttem neki az orvosságos szekrényemből némi brandyt, amit fintorogva felhajtott.

– Veszettül rossz – jegyezte meg. – Majd adok neked egy címet, ahol nem hamisítják.

– Nekem megfelel – mondtam közömbösen. – A mellkasomat szoktam bedörzsölni vele.

Rám meredt, elfricskázva egy újabb legyet.

– Idessiis, öregem! – kezdte. – Volna egy javaslatom. Már négy éve, hogy begubóztál itt, mint egy bagoly; nem jársz sehová, nem mozogsz eleget, egyáltalán nem csinálsz semmit, csak azokat a könyveket bújod a kandallópárkányon. – Végigpillantott rajtuk. – Napóleon, Napóleon, Napóleon! – olvasta. – Az ég szerelmére, másod nincs, csupa Napóleon?

– Bár aranyba lennének kötve! – mondtam. – De várj, igen, itt egy másik könyv, *A Sárga Király*. – Merőn a szemébe néztem. – Olvastad?

– Én? Isten ments! Nem akarok megbolondulni.

Láttam rajta, hogy rögtön megbánta, ahogy kiejtette. Csak egyetlen szót gyűlölök jobban a „holdkóros”-nál, és ez a „bolond”. De megőriztem az önuralmam, és megkérdeztem tőle, miért tartja veszélyesnek *A Sárga Királyt*.

– Ó, nem is tudom – mondta sietve. – Csak emlékszem, mekkora kavarodás lett körülötte, és hogy a sajtó meg az egyház is elítélte. Azt hiszem, a szerző főbe lőtte magát, miután kivajúdta ezt a szörnyűséget, ugye?

– Tudomásom szerint még életben van – válaszoltam.

– Igaz lehet – morogta. – Az ilyen ördögfajzattal még a golyó sem végez.

– Nagy igazságok vannak ebben a könyvben – mondtam.

– Hogyne – felelte. – Olyan igazságok, amik megőrzítik az embert és tönkreteszik az életét. Én akkor is fütyülök rá, ha tényleg igaz, amit rebesgetnek róla, és a legmagasabb rendű művészet esszenciája. Bűn volt megírni, és ami engem illet, soha egy pillantást sem fogok vetni bele.

– Azért jöttél, hogy ezt elmondd nekem? – kérdeztem.

– Nem – válaszolta. – Azért jöttem, hogy közöljem veled: megnősülök.

Azt hiszem, egy pillanatra elállt a szívverésem, de a tekintetem rezzenetlen maradt.

– Igen – folytatta boldog mosollyal –, a világ legédesebb lányát veszem feleségül.

– Constance Hawberket – mondtam gépiesen.

– Honnan tudod? – kiáltotta döbbenet. – Én magam se tudtam áprilisig; aznap este mondtott igent, amikor vacsora előtt együtt sétáltunk a parton.

– Mikor lesz az esküvő? – kérdeztem.

– Szeptemberre terveztük, de egy órája parancsot kaptam: az ezredemet átvezényelték a San Franciscó-i Presidióba. Holnap délben indulunk. Holnap – ismételte. – Gondolj bele, Hildred: holnapra én leszek a legboldogabb fickó, aki valaha szuszogott ezen a nyavalyás világon, mert Constance velem jön.

Szótlatlanul kinyújtottam a kezem, hogy gratuláljak neki, ő pedig, amilyen jó természetű bolond volt (vagy amilyennek mutatta magát), megragadta és derekasan megrázta.

– Nászajándékba pedig megkapom a századot – locsogott tovább. – Kapitány és Mrs. Louis Castagne... na, mit szölsz hozzá, Hildred?

Aztán elmondta, hol lesz az esküvő és kik hivatalosak rá, és megígértette velem, hogy elmegyek és én leszek tanúja. Össze-

szorított fogakkal hallgattam a gyerekes fecsegését, és igyekeztem elpalástolni, mit érzek, de...

Az önuralmam végén jártam, és mikor Louis nagy sarkantyúpengetéssel felpattant, hogy mennie kell, nem tartóztattam.

– Szeretnék kérni tőled valamit – szóltam halkán.

– Ki vele, már meg is van ígérve! – nevetett.

– Szeretnék ma este találkozni veled, egy negyedórás beszélgetésre.

– Hát persze... ahogy akarod – felelte meglepetten. – Hol?

– Valahol itt a parkban.

– Mikor?

– Éjfélkor.

– Mi az ördög...? – kezdte, de aztán erőt vett magán és nevetve beleegyezett.

Figyeltem, ahogy lerobog a lépcsőn és elsiet; a kardja minden lépésnél a csizmaszárát verdeste. Befordult a Bleecker Streetre, és én tudtam, hogy Constance-hoz megy. Adtam neki tíz percet, aztán a nyomába eredtem; magammal vittem a gyémántos koronát és a selyempalástot a belehímzett Sárga Jellel. A Bleecker Streeten benyitottam a lépcsőházi kapun, amin névtábla hirdette:

MR. WILDE

A HÍRNEVEK HELYREHOZÓJA

3. CSENGŐ

Láttam az öreg Hawberket az üzletében sürgölődni, a társalgóból pedig mintha Constance hangját hallottam volna; ezúttal azonban mindkettejüket elkerültem, és felsiettem a recsegő-ropogó lépcsőn Mr. Wilde lakásához. Bezörgettem és minden tekerőria nélkül benyitottam. Mr. Wilde nyöszörögve hevert a padlón, az arca csupa vér, a ruhái cafatokban. Vércseppek pettyezték a

szőnyeget is, amit csúnyán megtéptek és felszaggattak valami csepetében, szemlátomást nem túl régen.

– Az az átkozott macska – emelte rám színtelen tekintetét Mr. Wilde, abbahagyva a nyögdécselést. – Rám támadt, miközben aludtam. Azt hiszem, egyszer meg fog ölni.

Ez volt az utolsó csepp a pohárban: egyenesen a konyhába mentem, felmarkoltam egy húsvágó bárdot, és keresni kezdtem a pokoli bestiát, hogy egyszer és mindenkorra leszámoljak vele. Kutakodásom nem járt sikerrel, így hát egy idő múlva feladtam és visszatértem a szobába, ahol az asztal mellett találtam Mr. Wilde-ot, a magas széken gubbaszkodva. Közben megmosakodott és átöltözött. A mély árkokat, amiket a macska karmai szántottak az arcára, gyapotmázzal kente be; a torkán ejtett sebet egy rongy takarta. Mondtam neki, hogy amint ráakadok, végzek azzal a döggel, ő azonban csak a fejét rázta, és az asztalon felütött főkönyv fölé hajolt. Sorra olvasta fel azoknak a nevét, akik a hírnevük helyrehozása végett jöttek el hozzá; döbbenetes összeget gyűjtött be tőlük.

– Időnként megszorogatom őket – magyarázta.

– Egy nap ezek közül valaki meg fogja ölni önt – figyelmeztettem.

– Gondolja? – kérdezte csonka fülét dörgölve.

Semmi értelme nem lett volna vitába szállni vele, így hát elővettem a kéziratot, amely az *Amerika császári dinasztiája* címet viselte – most utoljára itt, Mr. Wilde dolgozószobájában. Átolvastam, borzongva és reszketve a gyönyörtől. Mikor befejeztem, Mr. Wilde elvette tőlem, majd a hálószobájába nyíló sötét átjáró felé fordult és harsányan felkiáltott: – Vance!

Csak most vettem észre, hogy egy férfi kuporog ott az árnyékban. El sem tudtam képzelni, hogyan került el a figyelmemet, miközben a macskát kerestem.

– Vance, gyere be! – kiáltotta Mr. Wilde.

Az alak feltápáskodott és közelebb oldalgott; soha nem fogom elfelejteni, mikor rám emelte az arcát, és az ablakon bevetődő fény megvilágította.

– Vance, ez itt Mr. Castaigne... – kezdte Mr. Wilde.

Nem tudta folytatni, mert a férfi zokogva és vergődve hasra vetette magát az asztal előtt.

– Ó, istenem! Ó, édes Istenem! Segíts! Bocsáss meg! Ó, Mr. Castaigne, védjen meg ettől az embertől! Nem gondolhatja komolyan, nem gondolhatja! Maga más, mint ő! Mentse meg! Összeomlottam... tébolydába zártak, és most... most, mikor minden kezdett rendbe jönni... mikor elfelejtettem a Királyt... a Sárga Királyt, és... de újra meg fogok örülni... meg fogok örülni...

Hangja reszelős hörgésbe fúlt, mert Mr. Wilde ráugrott és jobbjával torkon ragadta. Mikor Vance összecsukszott a padlón, Mr. Wilde fürgén visszakapaszkodott a székébe, majd nyomorék kezével a fülcsonkját dörgölve odafordult hozzám és a főkönyvet kérte. Levettem neki a polcról, ő pedig kinyitotta. Egy darabig keresgélte a gyönyörű kézírással telrött oldalakon, aztán elégedetten felköhintett és rábökött a Vance névre.

– Vance – olvasta fennhangon. – Osgood Oswald Vance. – A neve hallatán a padlón fekvő férfi felemelte a fejét és görcsös képpel meredt Mr. Wilde-ra. A szeme vérekes volt, az ajka puffadt. – Bejelentkezett április 28-án – folytatta Mr. Wilde. – Foglalkozás: pénztáros a Seaforth Nemzeti Bankban. Váltóhamisításért börtönbüntetésre ítélte a Sing Singben, ahonnan átszállították az Elmebeteg Bűnözők Intézetébe. 1918. január 19-én szabadult a New York-i kormányzótól kapott kegyelemmel. A hírneve csorbát szenvedett Sheepshead Bayben. A pletykák szerint a kiadásai meghaladják a bevételeit. A hírneve haladéktalanul helyrehozandó. Fogláló ezeröttszáz dollár. Megjegyzés:

1919. március 20. óta több, mint 20.000 dollárt sikkasztott. Jó családból való, jelenlegi állását a nagybátyja befolyása révén szerezte. Az apja a Seaforth Bank elnöke.

A padlón nyögdecselő férfira néztem.

– Kelj fel, Vance! – mondta Mr. Wilde szelíden. Vance úgy állt fel, mint akit megdelejezték. – Most már azt fogja tenni, amit mondunk – jegyezte meg Mr. Wilde; azzal felütötte a kéziratot és felolvasta Amerika császári dinasztijának teljes történetét. Aztán kedves, megnyugtató duruzsolással felsorolta a legfontosabb teendőket Vance-nek, aki kába csendben hallgatta. A tekintete olyan üres és réveteg volt, hogy attól tartottam, megzavarodott; fel is hívtam rá Mr. Wilde figyelmét, aki azt felelte, a mi szempontunkból ez mellékes. Türelmesen kifejtettük Vance-nek, mi lesz a szerepe az ügyben, ő pedig – úgy tűnt – egy idő után megértette. Mr. Wilde elmagyarázta a kéziratot, kutatásait néhány heraldikai kézikönyvvel is alátámasztva. Említette a dinasztia megalapítását Carcosában, a Hasturral kapcsolatban álló tavakat, az Aldebarant és a Hyádok misztériumát. Beszélt Cassildáról és Camilláról, megszólaltatta a Dehmének és Hali tavának köldbe vesző mélységeit.

– A Sárga Király cafrangos rongyainak örökre el kell takarniuk Yhtillt – mormolta; de nem hiszem, hogy Vance hallotta volna. Mr. Wilde ezután lépcsőről lépésre végigvezette Vance-t a császári családfelelőseinek elágazásain, Uohttól és Thale-tól kezdve Natolbán és az Igazság Szellemén át Aldonesig; majd a kéziratot és a jegyzeteket félretéve belefogott az Utolsó Király csodálatos történetébe. Megbabonázva és elbűvölve figyeltem. Fejét fölszegte, hosszú karját a büszkeség és a hatalom nagyszerű gesztusával tárta szét, szeme smaragdként izzott mély üregében. Vance hűdötten hallgatta. Ami pedig engem illet: mikor Mr. Wilde beszéde végén rám mutatott és felkiáltott: – *A Király rokona!* –, zsongott a fejem az elragadtatástól.

Emberfeletti erőfeszítéssel uralkodtam magamon, és elmagyaráztam Vance-nek, miért kizárólag én vagyok méltó a koronára, és miért kell az unokatestvéremnek számúzetésbe vonulnia vagy meghalnia. Rávilágítottam, miért nem szabad soha megnősülnie a kuzinomnak, még ha minden jogcíméről le is mond; és hogy a legutolsó személy, akivel házasságra léphet, Avonshire márki lánya, mivel ezáltal Angliát is bevonná az örökösödésbe. Megmutattam neki a több ezer névből álló listát, amit Mr. Wilde állított össze; ők már mind megkapták a Sárga Jelet, és nincs emberi lény, aki ezt figyelmen kívül merné hagyni. A város, az állam, az egész ország készen állt rá, hogy a Sápadt Maszk színe előtt remegjen.

Eljött az idő. Az emberek megismerik Hastur fiát, és az egész világ leborul a fekete csillagok előtt, melyek Carcosa egén függenek.

Vance az asztalra dőlt, fejét a karjára hajtotta. Mr. Wilde egy ceruzacsonkkal gyors vázlatot hevenyészett a tegnapi *Herald* margójára. Hawberk lakásának alaprajza volt az. Aztán megírta és lepecsételte a rendelkezést, én pedig – reszkető kézzel, mint egy gutaütött – elláttam a *Hildred Rex* szignóval életem első kivégzési parancsát.

Mr. Wilde a padlóra ereszkedve kinyitotta a szekrényt, és egy hosszú, szögletes dobozt vett elő az alsó polcra; az asztalhoz vitte és kinyitotta. Egy vadonatúj kés volt benne selyempapírba csomagolva, amit kivettem és átadtam Vance-nek, a parancssal és a Hawberk-lakás alaprajzával együtt. Mr. Wilde közölte Vance-szel, hogy távozhat; ő el is csoszogott, mint valami csatorna-töltelék.

Egy ideig csak ültem és néztem, ahogy a nap eltűnik a Judson emléktemplom szögletes tornya mögött; végül összeszedtem a kéziratot és a jegyzeteket, fogtam a kalapomat és elindultam az ajtó felé.

Mr. Wilde némán figyelt. A lépcsőházból visszaneéztem. Kicsi szeme még mindig rám szegeződött. Mögötte, a fakuló fényben árnyak gyülekeztek. Becsuktam magam után az ajtót, és kiléptem a sötétedő utcára.

Reggel óta nem ettem semmit, de nem voltam éhes. Egy koplalástól félholt nyomorult, aki a halálcsarnokot bámulta az utca túloldalán, észrevett és odajött hozzám, hogy a boldogtalan életével traktáljon. Adtam neki némi pénzt – nem tudom, miért –, ő pedig elment anélkül, hogy megköszönte volna. Egy óra múlva egy másik csavargó környékezett meg a szomorú történetével. Volt egy papír a zsebemben a Sárga Jellel; ezt nyomtam a kezébe. Egy pillanatig bambán nézte, majd – bizonytalan pillantást vetve rám – rendkívüli gondossággal összehajtogatta és az ingébe dugta.

A fák között villanyfények gyúltak, és az újhold felkapaszkodott az égre a halálcsarnok fölött. Unalmas volt a téren ácsorogni; elsétáltam a diadalívtól a tűzérési istállóig, majd vissza a lótuszkúthoz. A virágok és a fű illata nyugtalanná tett. A szökőkút sugara csillámlott a holdfényben, s a hulló vízcseppek dallamos csobogása a láncing csilingelésére emlékeztetett Hawberk tüzetében. De közel sem találtam annyira izgatónak; és a holdfény tompa csillogása a vízen sem ébresztett bennem olyan érzéki örömet, mint a napfény játéka a Hawberk térdére terített acélsodronyon. Egy ideig a medence vízínövényei felett cikázó denevéreket figyeltem, ám gyors, szaggatott röptük hamar idegessé tett, így hát ismét céltalan kószálásba fogtam a fák között.

A tűzérési istálló már sötétbe borultak, de a dragonyoskaszárnyában a tiszték ablakai fényben úsztak, az oldalbejáraton pedig ki-be sorjázta a gyakorlóruhás katonák, szénával, lószerszámmal és kosárba gyűjtött bádogedényekkel megrakodva.

Míg fel-alá járkáltam az aszfaltozott úton, a kapuban kétszer váltották le a lovas őrszemet. Az órára néztem. Mindjárt itt az idő. A kaszárnyában sorra hunytak ki a fények, a főkaput bezárták, az oldalbejárathoz pedig egyre-másra érkeztek az éjszakára hazatérő tisztek, nyeregnyikorgás és sarkantyúpengés kíséretében. A tér nagyon csendes lett. A sziürke zubbonyos parkfelügyelő az utolsó hajléktalan csavargót is elzavarta, a Wooster Street kocsióútján megszűnt minden forgalom; a csöndet csak a kapuőr lovának dobogása törte meg olykor, meg a nyeregkápának ütődő szablya csendülése. A kaszárnyában a tiszti szállás még mindig ki volt világítva, az ablakfülkék mögött tisztiszolgák jártak-keltek. A Xavéri Szt. Ferenc-templom új tornyában az óra elütötte az éjfélt, és amikor a szomorú szavú harang utolsót kondult, egy alak lépett ki a főkapuba vágott kisajtón, viszonzta az őrszem tisztelgését, majd az utcán átkelve a Benedick-ház felé indult a téren.

– Louis! – szólítottam meg.

Sarkantyú pengése hallatszott, ahogy férfi sarkon pördült és egyenesen felém vette az irányt.

– Te vagy az, Hildred?

– Igen. Pontos vagy.

Megráztam kinyújtott kezét, és elsétáltunk a halálcsarnok felé.

Hetet-havat összehordott az esküvőjéről, Constance csodálattosságáról meg a jövőre vonatkozó terveikről; felhívta figyelmemet a kapitányi váll-lapjára, meg a háromszoros aransujtásra a zubbonya ujján és a gyakorlósapkáján. Azt hiszem, jobban figyeltem a sarkantyúja és a szablyája csengésére, mint erre a gyerekes locsogásra. Végül a szilfák alá értünk a tér és a Negyedik utca sarkán, szemközt a halálcsarnokkal. Ekkor felnevetett és megkérdezte, mit kívánok tőle. Intettem neki, hogy foglaljon helyet egy padon az utcai villanylámpa alatt, és mellé telepedtem. Kíváncsian nézett rám, ugyanazzal a fürkész tekintettel, amit annyira

gyűlölök az orvosoknál. Megsértett vele, de nem volt a tudatában, én pedig gondosan lepleztem az érzéseimet.

– Nos, öregfiú – tudakolta –, mit tehetek érted?

Előhúztam a zsebemből a kéziratot meg az Amerika császári dinasztiajáról készített jegyzeteket, és a szemébe nézve így szól-tam hozzá:

– Mindjárt. Ígérd meg tiszti becsületszavadra, hogy elejétől végéig elolvasod ezt a kéziratot és nem teszel fel közben kérdéseket. Ígérd meg, hogy ugyanígy elolvasod a jegyzeteket is, utána pedig meghallgatod, amit mondok neked.

– Megígérem, ha gondolod – mondta jókedvűen. – Ide azokkal a papirosokkal, Hildred!

Olvasni kezdett, derűs-álmétkodó kifejezéssel vonva fel szemöldökét; reszketés rázott, ahogy a dühömet igyekeztem elfojtani. Ahogy haladt előre, a homloka ráncokba gyűrődött, és szája mintha az „ostobaság” szót formálta volna.

Aztán kissé unottnak tűnt, de tovább olvasott – nyilván a kedvemért –, és megpróbált érdeklődést színlelni, ami hirtelen valódivá vált. Mikor a sűrűn teleírt lapokon eljutott a saját nevéig, összerezzen; mikor az enyéimig, leeresztette a papírt és szúrós pillantást vetett rám. Ám betartotta a szavát és folytatta az olvasást, s én válasz nélkül hagytam az ajkára touló kérdést. Mikor a végére ért, Mr. Wilde szignatúrájához, gondosan összehajtotta a kéziratot, és visszaadta. Átnyújtottam neki a jegyzeteket, ő pedig hátradőlt és följebb tolta homlokán a gyakorlósapkáját, a kisfiús mozdulattal, amit iskolás korunk óta ismertem. Figyeltem az arcát, miközben olvasott, és mikor befejezte, visszavettem tőle a jegyzeteket, és a kézirattal együtt zsebre tettem őket. Aztán kigöngyölítettem a Sárga Jellel ellátott tekercset. Ő ránézett, de úgy tűnt, nem ismeri fel, én pedig – kissé élesen – föl hívtam rá a figyelmét.

– Ez a Sárga Jel – mondtam ingerülten.
– Nohát, tényleg? – felelte Louis azon az édeskés hangon, ahogy Dr. Archer szokott beszélni hozzám, bár többé már nem fog, mióta elrendeztem vele a számlámat.

Visszanyeltem a mérgem, és a lehető leghiggadtabban válaszoltam: – A szavadat adtad, ugye?

– Hallgatlak, öregfiú – mondta csitítóan.

Nagyon nyugodtan kezdtem beszélni.

– Dr. Archer, miután valamiféleképpen birtokába jutott a birodalmi utódlás titkának, megpróbált kiforgatni jogos örökségemből, arra hivatkozva, hogy négy évvel ezelőtt egy lovasbal-esetből kifolyólag megzavarodott az elmém. Orcátlan módon felügyelet alá helyezett a saját házában, hátha sikerül örületbe kergetnie vagy megmérgeznie. Nem felejtettem el neki. Tegnap éjjel meglátogattam, és ez volt az utolsó orvosi vizitje.

Louis eléggé elsápadt, de nem mozdult. Diadalmasan folytattam.

– Még három látogatás van hátra, Mr. Wilde érdekében, és az enyémben. Louis kuzinomnál, Mr. Hawberknél és a lányánál – Constance-nál.

Erre talpon termett, és fölálltam én is, a papírt a Sárga Jellel a földre dobva.

– Ó, nincs szükségem erre, hogy elmondjam, mit kívánok tőled – kiáltottam győzelemittas kacajjal. – Le kell mondanod a koronáról a javamra, hallod? *A javamra.*

Louis döbbsen meredt rám, de hamar összeszedte magát, és barátságos hangon azt felelte:

– Már hogyne mondanék le a... ne haragudj, de kicsodáról?

– A koronáról! – csattantam fel dühösen.

– Hát persze – válaszolta. – Lemondok róla. Gyere, öregfiú, hazakísérlek.

– Ne próbálkozz a doktor-trükkjeiddel! – rikoltottam, reszketve a felindulástól. – Ne csinálj úgy, mintha örültnek hinnél!

– Dehogyan, eszemben sincs! – mondta Louis. – Menjünk, Hildred, későre jár... .

– Nem! – kiáltottam. – Figyelj rám! Nem nőszülhetsz meg; megtiltom! Hallod? Megtiltom! Ha lemondasz a koronáról, jutalmul száműzlek; de ha nem vagy rá hajlandó, meghalsz!

Megpróbált lecsillapítani, ám indulataim végül áttörték a gátat, és hosszú késemet kivonva útját álltam. Aztán elmondtam neki, hogyan fogják megtalálni Dr. Archert elvágott torokkal a pincében, és a képébe nevettem, mikor Vance-re meg a késére gondoltam, és a parancsra, amit én írtam alá.

– Igen, te király vagy – harsogtam –, de én leszek a Király! Ki vagy te, hogy megtagadd tőlem az uralmat az emberlakta földkerekség fölött? Egy király kuzinjának születtem, de én leszek a Király!

Louis falféheren és holtra váltan állt előttem. Hirtelen egy férfi érkezett futva a Negyedik utcán, beviharzott a halálcsarnokot körülvevő parkba, lélekszakadtából végigrohant a sétányon és bomlott üvöltéssel bevetette magát a bronzkapun; én pedig úgy nevettem, hogy csorgott a könnyem, mert felismertem Vance-t és tudtam, hogy Hawberk és a lánya már nincsenek az utamban.

– Menj! – kiáltottam Louisra. – Többé nem jelentesz veszélyt. Constance már nem lehet a tiéd, és ha a száműzetésben más feleséget veszel, téged is meglátogatlak, mint az orvosomat tegnap éjjel. Mr. Wilde-nak holnap gondja lesz rád.

Azzal megpördültem és futni kezdtem a Déli Ötödik sugárúton, Louis pedig rémült kiáltással letépte magáról a szablyaövét, és széleseben a nyomomba eredt. Hallottam, hogy a sarkamban liheg, mikor befordultam a Bleecker Streetre és berontottam a kapun a páncélnövök cégéablaja alatt. – Állj, vagy lövök! – har-

sogta; mikor azonban látta, hogy Hawberkéék földszinti boltjára ügyet sem vetve fölfelé iramodok a lépcsőn, felhagyott az üldözéssel és ordítva dörömbölni kezdett az ajtajukon – mintha bizony föl lehetne ébreszteni a holtakat!

Mr. Wilde ajtaja nyitva volt, s én kiáltozva ugrottam be rajta – *Elvégeztetett, elvégeztetett! Keljenek fel az országok, és lássák az ő Királyukat!* –, de Mr. Wilde-ot nem találtam sehol, így hát a szekrényhez mentem és elővettem dobozából a remekmívű diadémot. Aztán felöltöttem fehér selyempalástot, amit a Sárga Jel hímezése díszített, és homlokomra illesztettem a koronát. Király voltam végre; király a magam és Hastur jogán; király, ki ismeri a Hyádok misztériumát; király, kinek elméje megszólaltatja Hali tavának mélységeit. Én voltam a Király! A szürkén világoló hajnal első sugaraiból olyan vihar fog támadni, mely alapjaiban rázza meg mindkét féltekét... És ahogy ott álltam pattanásig feszült idegekkel, gondolataim ragyogó örömetől elbódulva – valaki felnyögött a sötét átjáróban.

Fölragadtam a faggyúgyertyát és az ajtóhoz ugrottam. A macska démonként szökkent el mellettem, a gyertyám kilobbant, de hosszú késem fürgébb volt nála, hallottam a visítását, és tudtam, hogy nem vétettem el a célt. Megvártam, míg vad vergődése és vernyákolása lassan abbamarad a sötétben, aztán lámpást gyújtottam és magasra emeltem. Mr. Wilde feltépett torokkal feküdt a padlón. Először halottnak hittem, de mikor lenéztem rá, besüppedt szemében zöld szikra villant, csonka keze megremegett, száját görcs rántotta fültől fülig. Borzadályom és kétségbeesésem egy pillanatra átadta helyét a reménykedésnek; amint azonban föléhajoltam, kifordult a szeme és meghalt. És ahogy ott álltam, dühötől és döbbenettől dermedten, és láttam, hogy a koronám, a birodalmam, minden vágyam és reményem, az egész *életem* ott hever holtan a mesteremmel – megérkeztek *ők*, megragadtak há-

tról, gúzsba kötöttek, hogy kidagadtak az ereim és a hangom a torkomba szakadt az eszelős üvöltözéstől. De még így is tovább tomboltam, vérezve és dühöngve, és nem egy rendőr megérezte a bőrén a fogaimat. Aztán, mikor már mozdulni sem bírtam, közelebb jöttek; megláttam az öreg Hawberket, mögötte Louis kuzinom iszonyodó arcát, és távolabb, a sarokban, egy nőt – a halkán sírdogáló Constance-t.

– Hah! Már értem! – rikoltottam. – Elragadtad tőlem a trónt és a birodalmat. Átok! Átok rád, aki a Sárga Király koronáját viseled!

(A SZERKESZTŐ MEGJEGYZÉSE: *Mr. Castaigne* tegnap elhunyt az *Elmebeteg Bűnözők Intézetében*.)

(*Mező Szabolcs és Kornya Zsolt fordítása*)